

Performans Sistemine Medyanın Bakışını Anlamak: Performans Konulu Sağlık Haberleri Üzerine Bir Araştırma

Mine TUNÇEL¹

Öznur VURAN DOĞAN²

Aslıhan ARDIÇ ÇOBANER³

ÖZET

Sağlık Bakanlığı tarafından 2004 yılında uygulaması başlatılmış olan performansa dayalı ek ödeme sistemi yeni kamu yönetimi pratiğinin sağlık alanında yaşanan önemli bir parçasıdır.

Bu çalışmada, 01 Ocak 2010 - 31 Haziran 2011 tarihleri arasında yazılı basından seçilen 5 gazetede yer alan performans konulu sağlık haberleri içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Performans sistemi ve sisteme ilişkin değerlendirmeler ile bu değerlendirmelerin medyada yer alış süreci incelenmiştir.

Seçilen Hürriyet, Zaman, Cumhuriyet, Radikal, Yeni Şafak gazetelerinde yer alan 99 haber, 7 ana kategoride gözden geçirilmiş ve elde edilen sonuçlar çerçevesinde tablolar ve grafikler oluşturulmuştur.

Araştırma sonucunda performans konulu haberlerin gazetelere göre dağılımı; haberin tonu (pozitif, negatif, nötr) haberin kaynağı, yazıların türü, haberin kapladığı alan, yazılarda işlenen temalar ve haberlerde görsel malzeme kullanımına bakılmıştır.

Araştırmanın seçildiği tarihler özellikle Tam Gün Yasa Tasarısı'nın yasalaşma süreci ve bu yasa tasarısının kamuoyu gündeminde tartışıldığı tarihlerdir. Bazı gazetelerde Tam Gün Yasası ile performans sistemi arasında bir bağlantı kurularak performans sistemine yönelik olumsuz haber yapıldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Kitle İletişimi, Sağlık İletişimi, Kamu Yönetimi, Performans, Performans Yönetimi.

1 Bakan Müşaviri, Sağlık Bakanlığı

2 Kamu Yönetimi Uzmanı, Sağlık Bakanlığı Halkla İlişkiler Koordinatörlüğü

3 İletişim Uzmanı, Sağlık Bakanlığı Halkla İlişkiler Koordinatörlüğü

Understanding the Media's View of the Performance System: Thematic Research on the Performance of Health News

ABSTRACT

Ministry of Health, which started in 2004 by the application of performance-based payment system, is an important part in the new public management practices in the field of health.

In this study, 01 January 2010 to 31 June 2011 on the performance between the written media in the selected five newspapers solved with the method of content analysis of health news. The evaluation of the performance of the system and the system in the media buying process is examined in this evaluation.

Selected Hurriyet, Zaman, Cumhuriyet, Radikal, 99 news in the newspapers have been reviewed and the results obtained within the framework of 7 major categories created charts and graphs.

As a result of research based on performance on the distribution of news to newspapers, news tone (positive, negative, neutral) news source, the type of texts, the area covered by the news, articles and news to major themes of the use of visual material were evaluated.

“Full Time” legislative process especially in the study selected the dates and agenda for public discussion of this bill dates. “Full Time” with some newspapers that established a link between performance system for the system performance met the negative news.

Key Words: Mass Communication, Health Communication, Public Management, Performance, Performance Management.

GİRİŞ

Sağlık hizmeti niteliği gereği kamusal üretimi ağırlıklı olan bir alandır. Ülkemizde hâlen sağlık hizmetleri ağırlıklı olarak devlet tarafından veya devletin yakın denetim ve gözetimi altında üretilmektedir. Sağlık hizmetinin bir kamu hizmeti alanı olarak tanımlanmış ve teşkilatlanmış olması devletin tanımında ve işlevinde meydana gelen değişim ve dönüşümün de bu alana kısa sürede etkisini kaçınılmaz kılmaktadır. Dolayısıyla sağlıkta reformu ve dönüşümü, devlette reform ve dönüşümden ayrı düşünmek olanaksızdır. Devlet ve devletin işleyişine ilişkin süren tartışma sanayi devriminden günümüze akademisyenlerin, siyaset bilimcilerin ve elbette uygulayıcıların gündemindeki yerini korumaya devam etmektedir.

Medya, iletişimciler ve siyaset bilimciler tarafından yasama, yürütme ve yarıdan sonra toplumu belirleyen dördüncü kuvvet olarak tanımlanmaktadır. Bir durumun, konunun ya da olayın medya tarafından işlenip gündemimize sunulmadan zihnimizde yer etmesi son derece istisnadır. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de medya her geçen gün artan bir ivmeyle gücünü ve etki sahasını genişletmektedir. Türkiye’de medyanın en önemli ilgi alanlarından birisi sağlık olmuştur. Bu ilginin özellikle 90’lı yıllardan itibaren giderek arttığını ve günümüzde hemen hemen tüm yazılı-görsel-dijital medyanın sağlık ile ilgili haber sayısında gözle görülür bir artış olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Performansa dayalı ek ödeme sistemi Sağlık Bakanlığı tarafından 2004 yılında uygulaması başlatılmış bir yeni kamu yönetimi pratiği olarak çalışmaya konu edilmiştir. Bu çalışmada performans sistemine ilişkin tutumların oluşması sürecinde medyanın rolü ve işlevi ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın savlarından ilki performans sisteminin kendi başına bağımsız bir yönetim pratiği olarak değerlendirmenin eksik sonuçlar doğuracağıdır. Çünkü uygulama esasında tüm dünyada ve ülkemizde son otuz yıldır tartışılmakta olan kamu yönetimindeki dönüşümün bir parçası olarak okunduğunda fotoğraf doğru çekilmiş olacaktır.

1980’li yıllar küreselleşme ve yeni sağ politikaların tüm dünya ile birlikte ülkemizde de gündeme geldiği bir dönemdir. Yeni sağ politikaları kamu yönetimi bağlamında olumlayan görüşler etkinlik ve verimlilik kavramlarına vurgu

yapmaktadır. Bu vurgu, devletin diğerk bir ifade ile kamu yönetimi alanının küçültülmesi, kamu hizmeti alanlarında daha fazla özel sektör katılımı ve özel işletmelerde uygulanan yönetim pratiklerinin kamu yönetimi alanına da uyarlanmasıdır. Çalışmada performans yönetimi ve performans dayalı ek ödeme sistemi bu bağlamda değerlendirilmektedir.

Küreselleşme söylemi ve yeni sağ politikaların karşısında duran eleştirel görüş ise bu politikaların devletin küçültülmesi ve devletin çekildiği alanlarda daha fazla piyasa aktörlerinin yer alması sonucuna vurgu yapmaktadır. Bu vurgu mevcut kamu yönetimi ve kamu hizmetleri teşkilatlanmasının sosyal devlet uygulamalarının bir gereği olarak toplumun dezavantajlı kesimlerini korumaya dönük olduğu kabulüne dayanmaktadır. Eleştirel görüş devlette dönüşüm ve reformu liberal ekonomi modelinin günümüzdeki uyarlanma biçimi olarak tanımlamaktadır. Performans yönetimi ve performansla bağlı ek ödeme sistemi bu görüşten hareketle devlette reformun bir parçasıdır ve kamu hizmeti alanından bir kopuşa dayanır. Küreselleşme, yeni sağ politikalar hakkında yaptığımız bu saptamalar, çalışmada performans sistemine ilişkin oluşan tutumun arka planını görmek noktasında önemlidir.

Çalışmanın ikinci savı sağlığın Türkiye’de medyanın en önemli ilgi alanlarından biri olduğudur. Bu ilgi özellikle 90’lı yıllardan itibaren giderek artmaktadır ve günümüzde hemen hemen tüm yazılı-görsel-dijital medyanın sağlık ile ilgili haber sayısında gözle görülür bir artış söz konusudur. Ancak sağlık ile ilgili içerikteki bu artış genel olarak hastalık/sağlık ekseninde ve bu konuların kozmetize edilmesi yönünde olmuştur. Özellikle son on yıl içinde dünyada ve ülkemizde kamu politikalarında yaşanan değişimin bir yansıması olarak sağlık politikalarında yaşanan değişim sağlık haberleri içerisinde kendine çok az yer bulabilmiştir.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde iletişim, kitle iletişimi, kitle iletişim araçları kavramları açıklanacak ve genel olarak medyanın haber yapma süreçleri ve haber kavramları üzerinde durulacaktır. Araştırmamızın ana malzemesini oluşturan sağlık haberlerini daha yakından anlayabilmek için sağlık iletişimi ve sağlık haberciliği kavramlarının çeşitli yönlerinin ortaya konulmasına çalışılacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde kamu yönetimi ve disiplinin değişimi hakkında kabaca bir alan tanımlaması yapılmıştır. Bu bölümde Sağlıkta Dönüşüm Programı'nın önemli bir parçası olan Performans Sistemi ve bu sisteme ilişkin eleştiriler incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde performans sistemine ilişkin haberlerin analizi gerçekleştirilmiştir. Ulusal basında faaliyet gösteren 5 gazetenin 01 Ocak 2010 - 31 Haziran 2011 tarihleri arasındaki performans sistemine ilişkin haberleri içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Bu gazetelerdeki sağlık konulu haberler içinde sağlık politikalarındaki performans uygulamaları ile ilgili olan haberler ve köşe yazıları içerik açısından değerlendirilmiştir.

Amaç ve Yöntem: Yazılı basında performans konulu haberlerin temsiliyetine yönelik olarak yaptığımız araştırma bünyesinde öncelikli olarak performans uygulamalarının tarihsel arka planı ve uygulamaya yönelik sağlık politikaları literatür taraması yöntemine dayalı olarak elde edilmiştir.

Çalışma kapsamında Türkiye'de yayımlanan yazılı basını temsilen 5 gazete 01 Ocak 2010 - 31 Haziran 2011 tarihleri arasında içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Bu gazetelerdeki sağlık konulu haberler içinde sağlık politikalarındaki performans uygulamaları ile ilgili olan haberler ve köşe yazıları içerik arasından değerlendirilmiştir. Seçilen 5 gazete içeriğinden performans uygulaması konulu 99 haber 7 ana kategori çerçevesinde içerik analizi uygulamasına tabi tutulmuştur. Elde edilen sonuçlar çerçevesinde tablolar ve grafikler oluşturulmuştur.

Araştırma için seçilen gazeteler içerisinden ana akım ve popüler medyayı temsilen **Hürriyet**, Türk basını içerisinde, iki ayrı ideolojik duruşa ve "ciddi" denebilecek haber anlayışına sahip, sağlık politikaları ile ilgili ve sağlıkta performans uygulaması ile ilgili birbirinden farklı görüşlere yer verdiği düşünülen **Radikal**, **Yeni Şafak**, **Cumhuriyet** ve **Zaman** seçilmiştir.

İletişim araştırmalarında haber metinlerinin nicel analizi önemli bir yer tutmaktadır. Nicel içerik analizinin en önemli amacı, araştırma konusu olarak belirlenen sorunun basında ya da günümüzdeki yaygın kullanımıyla söylersek medyada nasıl sunulduğunu ortaya koymaktır. Araştırmamızda incelenen dö-

nemde performans haberlerinin seçilen gazetelerde nasıl sunulduğunu anlamak için de içerik çözümlemesi kullanılmıştır. İçerik çözümlemesi iletişim içeriğini, genellikle önceden belirlenmiş sınıflamalar (kategoriler) çerçevesinde sistematik olarak gerçekleştirilmesini sağlayan bir araştırma tekniğidir (Geray,2006:147-148).

Araştırma çerçevesinde içerik çözümlemesi kapsamında bakılan nicel veriler şu şekilde gruplandırılmıştır:

1. İncelenen performans konulu haberlerin gazetelere göre dağılımı.
2. İncelenen performans haberlerinin tonu: Pozitif (olumlayan, kabul eden, doğrulayan, öven), negatif (olumsuzlayan, kabul etmeyen, reddeden) ve nötr.
3. İncelenen haberlerin kapladığı alan: Çeyrek sayfa ya da daha az, çeyrek sayfa ya da yarım sayfa, yarım sayfa-tam sayfa, tam sayfadan fazla.
4. İncelenen haberlerin türü: Haber, köşe yazısı, yazı dizisi, söyleşi.
5. İncelenen haberlerin bilgi kaynağı: Sağlık görevlisi-doktor, bakanlık yetkilisi, akademisyen, bilim adamı, STK-meslek örgütü, köşe yazarının kendisi, hastanın kendisi, yabancı yayınlar, belirtilmemiş.
6. Performans haberlerinde işlenen temalar: Performans sistemine yönelik eleştiriler, performans sisteminin bir yönü ya da tamamına yönelik açıklama, performans sistemine olumsuzlayan haberler, performans sistemine olumsuzlayan haberler, Tam Gün Yasa Tasarısı ile performans arasında bağ kuran haberler.
7. Haberlerde görsel malzeme kullanımı: Fotoğraf, grafik, karikatür v.b. şekil, kullanılmamış.

HABER ÜRETİMİ VE MEDYA

İletişim ve Kitle İletişimi Kavramı

İletişim kavramını açıklamaya çalışan pek çok tanım mevcuttur. Bunun nedeni “iletişim” kavramının kendisinin durağan değil, daha ziyade dinamik ve bir sisteme sahip süreç olmasından kaynaklanmaktadır. İletişimi “mesajlar aracılığıyla toplumsal etkileşim” olarak tanımlayabiliriz. Bu tanım da mesajlar;

bir kültürde paylaşılan bir anlama sahip biçimsel olarak kodlanmış, simgesel veya temsili olaylar olup bunlar anlam yaratmak amacıyla üretilirler (Gerbner, 2005:79).

İletişim insanın ve toplumun var oluşunun zorunlu koşuludur. İletişim olmaksızın insanın kendi ve toplumsal varlığını sürdürmesi olanaksızdır. İnsan kendini ve toplumunu üretebilmek için giriştiği etkinliklerde hem doğal hem de kendi yarattığı teknolojik araçları kullanır. Bu kullanımın olması, örgütlenmesi, yürütülmesi, tutulması, geliştirilmesi ve gereğinde değiştirilmesi ancak iletişimle mümkündür (Erdoğan, Alemdar; 2002).

Kitle iletişimi, geniş bir şekilde “simgesel malların, enformasyon/iletişimin” iletimi ve depolanması aracılığı ile kurumsallaşmış üretimi ve genellenmiş yayılımı olarak düşünülebilir. Bugün kitle iletişimi olarak betimlediğimiz şey, tarihsel olarak simgesel biçimlerin sabitlenmesi yeniden üretimin yeni olanaklarını kullanmaya çalışan kurumların gelişmesi aracılığıyla ortaya çıkmış bir fenomenler ve süreçler alanıdır.

Kitle iletişimi; kurumsallaşmış kamusal kültürlenmenin, yüz yüze ve diğer kişisel olarak dolaymlanan etkileşimin sınırlarının ötesindeki genişlemesidir. Bu ancak mesajların kitlesel üretimi ve dağıtımı için teknolojik araçlar mevcut olduğunda ve toplumsal örgütlenmeler ortaya çıktığında mümkün hale gelir (Mutlu, 2005:78).

Modern kitle iletişiminin ortaya çıkmasından çok önce de başka kamusal iletişim biçimlerinin ulaştığı “kitleler” vardı. Ama yeni üretim ve dağıtım araçları ve kurumları yani kitle iletişim araçları insanlara ulaşmanın yeni yollarını sağladı. Kitle iletişim araçlarının tarihsel anlamının anahtarı “kitle”nin bir üretim ve dağıtım süreciyle birleşmesidir. Kitle iletişimi sanayi toplumlarında kamusal mesajların en geniş biçimde paylaşılan sürekli akışının teknolojik ve kurumsal temelli kitlesel üretimi ve dağıtımıdır (Mutlu, 2005:78).

Sağlık İletişimi Kavramı

Sağlık iletişimi Kuzey Amerika iletişim bilimlerinde 1970’li yıllardan itibaren gelişmeye ve yaygınlaşmaya başlamış çok yönlü bir iletişim alanı olarak gelişmiştir (Okay, 2009:21).

Sağlık iletişimi, içeriği sağlık olan her türlü insan iletişimi olarak tanımlanmaktadır. Bireyler arasında sağlıkla ilgili oluşan etkileşim ve işlemlere iletişim kavram ve kuramlarının uygulanması sağlık iletişimidir. Halk sağlığına ve sağlık davranışına yönelik sağlık iletişiminin kapsam ve işlevi öncelikle sağlık hizmetlerinin tanınması, doğru sağlık bilgilerinin yayılması, sağlıkla ilgili tutumların değişmesi ve sağlıklı yaşam biçimlerinin temeli olan sağlık davranışının geliştirilmesi açısından temel süreç olarak belirlenir.

Sağlık iletişimi çeşitli düzeylerde oluşmaktadır. Kitle iletişimi düzeyindeki sağlık iletişimi ulusal ve evrensel sağlık programları, sağlık geliştirme kampanyaları ve halk sağlığı planlarında yer alır. Bu düzeydeki sağlık iletişimi sağlıkla ilgili mesajların yayılması ve yorumlanması olarak değerlendirilmektedir. Toplum iletişimi düzeyinde sağlık iletişimi bireylerin sağlıkla ilgili konularda yaptıkları sunumları, konuşmaları ve benzer etkinlikleri kapsar (Çınarlı, 2008:100-101).

Sağlık iletişimi, sağlıkla ilgili mesajların yayılması ve yorumlanmasıdır. Mesajı gönderen bir kişi, bir kuruluş ve bir kitle iletişim aracı olabilir. Yorumlayan ise bir kişi, grup ya da ayırım yapılmamış kitle olabilir. İletişim ve sağlık alanını birbirine bağlayan sağlık iletişimi, birey ve kamu sağlığını geliştirme çalışmalarının gerekli bir ögesi olarak her geçen gün daha çok tanınmaktadır. Sağlık iletişimi hastalığın önlenmesi ve sağlığın geliştirilmesi konularına katkıda bulunmakta ve şu farklı bağlamlarda ele alınmaktadır:

- Sağlık personeli/hasta ilişkileri ve sağlık personelinin kendi arasındaki iletişimi.
- Kişilerin sağlık enformasyonunu aramaları ve kullanmaları.
- Kamu sağlığı mesajlarının oluşturulması.
- Bireysel ve toplumsal sağlık riski ile ilgili enformasyonun yayılması.
- Kitle iletişiminde sağlık mesajları.
- Tüketicinin ve sağlık personelinin kamu sağlığı ve sağlığın korunması sistemlerine nasıl ulaşacağını eğitimi.
- Sağlık Enformasyon Sistemleri: İletişim teknolojilerinde yaşanan ilerlemeler sonucunda gelişmiş ülkelerde sağlık iletişimi alanında kullanılmaya başlanan yenilikler, tele tıp, etkileşimli sağlık iletişimi gibi yeni sistemlerdir (Çınarlı,2008:100-101).

Sağlık İletişiminde Kitle İletişiminin Kullanımı

Kitle iletişim araçları, kamu sağlığı enformasyonunun geniş popülasyonlara iletilmesinde birincil kaynak durumundadır. Medyanın, olumlu sağlık davranışına yöneltebilecek mesajların yanı sıra kamu sağlığını olumsuz yönde etkileyebilecek mesajların da iletiildiği bir ortam olması paradoksu ve ayrıca kamu sağlığının sosyal değişimi sağlama çabalarına karşılık medyanın mevcut statükoyu korumaya yönelik tutumu, sağlık okuryazarlığının yanı sıra medya okuryazarlığının da gerekliliğini ortaya koymaktadır. Küreselleşmenin olumsuz etkileri de sağlıkla ilgili enformasyona sahip olanlar ve enformasyona sahip olmayanlar arasındaki uçurumu derinleştirilmesi nedeniyle sağlığın geliştirilmesi ve dolayısıyla da sağlık iletişimi çabalarında aşılması gereken son derece önemli bir engeldir (Çınarlı, 2008:83).

Sağlık iletişimi alanında kitle iletişim araçları yoğun bir biçimde kullanılmaktadır. Çünkü kitle iletişim araçlarının kullanımı mesajların geniş kitlelere ulaşarak toplumda sağlık davranışının oluşumuna katkı sağlamaktadır.

1. Görsel İşitsel Medya: Televizyon sağlık konusunda önemli enformasyon kaynağıdır ve aynı zamanda da hem olumlu hem de olumsuz haberlerin yer aldığı paradoksun en sık görüldüğü ortamdır. Ulusal ve yerel kanallarda haberlerde sıklıkla sağlıkla ilgili haberlere yer verilir. Reklamcılar da ürünlerini satmak için televizyonlarda sağlık konusuna değinirler. Sağlıkla ilgili konular eğlence programlarında sıklıkla yer almaktadır. Haber magazin programları da genellikle sağlıkla ilgili bölümler içermektedir. Artık sağlıkla ilgili konular hava durumu bültenlerine de yansiyarak gribe, astıma dikkat edilmesine yönelik uyarılar içermektedir. Ülkemizde ulusal kanalların haftalık yayın akışları incelendiğinde özel olarak sağlıkla ilgili olarak hazırlanmış programların özellikle sabah kuşağında yayınlandığı görülmektedir. Bu bağımsız programların haricinde haber bültenlerinde ve bazı haber programlarının içeriğinde sağlıkla ilgili bireysel öykülere, dramatisasyonlara, sağlık teknolojileri ve ilaçlarla ilgili haberlere, hastalıklarla ilgili bilgilere ve sabah kuşağındaki bazı eğlence programlarının dâhilinde de sağlıkla ilgili konulara yer verilmektedir.

2. Yazılı Medya: Haber medyası özellikle de gazeteler ve dergiler genel halk sağlığı için önemli enformasyon kaynaklarıdır. Ülkemizde yazılı basına bak-

tığımızda, sağlıkla ilgili genel haberlerin yanı sıra sağlık muhabirlerinin köşelerine, doktorların köşe yazılarına ve gazete eklerinde yer alan sağlık haberlerine rastlanılmaktadır.

3. Elektronik Medya: Enformasyon ve iletişim teknolojilerinde son yıllarda yaşanan gelişmeler kamu sağlığı enformasyonunun iletilmesinde yeni olanaklar sağlamaktadır. İnternet kullanımı hızla yaygınlaşmaktadır ve sağlıkla ilgili enformasyonlar web siteleri, elektronik postalar, elektronik bültenler aracılığıyla kullanıcılara ulaştırılmaktadır. Elektronik medya aracılığıyla, enformasyon materyalleri gazetecilere, sağlık profesyonellerine, genel kamuya ve benzeri hedef kitlelerle iletebilmektedir. Elektronik iletişimin bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Düşük sosyal ve ekonomik koşullara sahip insanlar ve kırsal kesimde yaşayanlar, okuma yazması bulunmayan veya geri düzeyde olanlar ve bilgisayar kullanmayı bilmeyenler için erişimi zor bir iletişim alanıdır (Çınarlı, 2008:100-101).

1990'lar itibari ile sağlık sistemine yönelik bir dönüşüm ve anlayış değişikliği söz konusudur. Özellikle son on yıl içerisinde siyasal iktidarın ilaç sektöründen, özel hastanelerin devlet sağlık sistemine dâhil edilmesine, sosyal güvenlik sisteminin sağlık boyutundaki düzenlemelere, küresel salgın hastalıklara yönelik önlemlere, sağlık hizmetinin sunumuna yönelik kararlardan hasta hakları ile ilgili düzenlemelere kadar sağlık ile ilgili sayısız yasal düzenleme, idari karar, yaklaşım değişikliğine sahne olmuştur. Tüm bu politik gelişmeler toplumsal düzlemde sağlıkla ve hastalıkla ilişkili yaygın bir söylem üretimi ile paralel ilerlemektedir. Toplumsal sağlık/hastalık söyleminin ana mecrasını medya oluşturmaktadır (Sezgin, 2011:16-17).

Sağlık ile ilgili enformasyonun özellikle 1990'lı yıllardan sonra kitle iletişim araçlarında daha çok yer aldığını söyleyebiliriz. Yazılı basında haber bültenlerinde sağlık-hastalık ve hijyen konularının yanı sıra pek çok gazetenin çoğu kez tam sayfa sağlık haberleri /dizileri yayınlamaları, pazarlama iletişimi alanında sağlık ve hastalık temalarının hemen hemen her tür ürün tanıtımı için kullanılabilir bir alan hâline gelmesi, sağlık dergilerinin yaygınlaşması, televizyonda sağlık programlarında ve internette sağlık temalı sayfalarda gözlemlenen artış göze çarpan önemli tespitlerdir (Sezgin, 2011:16-17).

Burada sorun oluşturan nokta medyada yer alan sağlık ve sağlığa ilişkin sunumların toplumsal sağlık sorunu ya da çözüm yollarından daha çok bireysel düzeyde sorun ve çözüm yollarına odaklanmasıdır. Medyada yer alış biçimi ile sağlık/hastalık meselesi toplumsal ya da kamusal bir sorun olarak değil, bireyin günlük yaşamının bir yükümlülüğü olarak kabul edildiğini ve kozmetize edilmiş sağlık konularına daha çok yer ayrıldığını söylemek yanlış olmaz. Araştırmamızın konusunu oluşturan ve sağlık politikalarında yaşanan önemli bir anlayış değişikliğinin yansıması olan performans uygulaması gibi konuların ne yazık ki medyada artan sağlık içeriği içinde kendine hak ettiği yeri bulduğunu söyleyemeyiz.

KAMU YÖNETİMİ VE BİR PERFORMANS YÖNETİMİ PRATIĞI OLARAK PERFORMANSA DAYALI EK ÖDEME SİSTEMİ

Bir Kamu Hizmeti Alanı Olarak Sağlık

Kamu yönetimi, devlette ya da ona bağlı kuruluşlarda eylemde bulunan kişilerin ve kümelerin davranışlarıyla ilgili alan olarak tanımlanmaktadır. Bir diğer tanımlamaya göre ise devletin amaçlarını gerçekleştirecek biçimde örgütlenmiş insan gücü ve araç gereç ile bunların yönetimidir (Bozkurt&Ergun&Sezen, 2008:133).

Kamu yönetimi bir taraftan hukukun üstünlüğü kavramından yola çıkan temel anayasal ilkeler bağlamında görünmeli ve devlet yönetimi, siyasal amaçlar ve kurullarla uyum içinde olma güvencesini vermelidir. Diğer taraftan kamu kurumları birer özel işletme gibi arz ve talebin çok biçimde değiştiği piyasa koşullarında hizmetleri sağlamak zorundadır. Bu noktada verimlilik unsuru da kamu kurumu için önem taşımaktadır. Verimliliği temel alan bir yaklaşımla değerlendirme yapıldığında geleneksel kamu yönetimindeki kamu görevlisi memur ile verimlilik esasına göre çalışmakta olan kamu çalışanı arasında farklar oluşmaktadır (Ergun, 2004:15).

Sağlık hizmeti alanı modern devletin faaliyet alanlarından biri olarak diğer bir deyişle bir sosyal kamu hizmeti alanı olarak düzenlenmiştir. Çünkü sağlıklı nesillerin yetiştirilmesi ve genel sağlığın korunması kamu yararı ilkesi gereğidir. Daha önce de üzerinde durduğumuz küreselleşme ve kamu yöne-

timinin dönüşümü sağlık alanında da dönüşüm ve değişime neden olmuştur. Günümüzde salt devlet eliyle yürütülen bir sağlık hizmeti alanından bahsetmek olanaklı değildir ve bu alanda tüm paydaşların dengeli bir üretim süreci söz konusudur. Bu denge sonuç itibariyle devletin denetim ve gözetimini içermektedir. Aynı şekilde sağlık hizmetlerinin yalnızca özel sektör tarafından sunulması da olanak dışıdır ve uygulanabilirliği bulunmamaktadır.

Performans Yönetimi

Performans/iş başarımı, herhangi bir işte gösterilen başarı derecesi olarak tanımlanmaktadır. Belli bir iş ya da hizmeti yerine getirmek üzere görevlendirilen kişinin ulaşması beklenen başarı ve etkinlik düzeyi performans standartları ile belirlenir. Performans standartları personel değerlendirme sisteminin temelini oluşturmaktadır. Bu standartlara dayalı değerlendirmeler performans değerlendirme olarak tanımlanır. Performans standartlarının belirlenmesi hem çalışanlar hem de yönetim açısından yararlıdır. Çalışanlar kendilerinden beklenen başarı düzeyinin ne olması gerektiğini önceden bilme, eksikliklerini öğrenme ve böylece yeteneklerini ve performanslarını iyileştirme ve geliştirme olanağını bulurlar. Yönetim ise personel ile ilgili kararlarını objektif bir esasa dayandırma, çalışanların potansiyel yeteneklerini öğrenme ve uygulanan personel yöntem ve tekniklerinin geçerliliğini deneme fırsatını elde eder. Fiziksel ve mekanik işlerde bu ölçütlerin belirlenmesi daha kolaydır. Ancak, çeşitlilik gösteren, türdeş olmayan faaliyetlerde bu standartların saptanması çok olabilmektedir (Bozkurt&Ergun&Sezen, 2008:203-204).

Performans yönetimi, yönetimin planlama ve denetim faaliyetlerinin daha geniş bir çerçevede ve performans kavramındaki gelişmeler ışığında uygulanmasına yönelik çağdaş bir yönetim anlayışı olarak tanımlanmaktadır. Örgütün amaçlarını ve görevlerini mümkün olabilecek en iyi ve en başarılı biçimde gerçekleştirmek için örgüt kaynaklarını performanslarına göre seçme ve değerlendirme sürecidir. Performans yönetimi verimliliğe, etkililiğe ve ekonomik olmaya odaklanmış örgüt yönetimi anlayışı olup tüm bunlara ulaşabilmek için ölçülebilir hedefler koymayı ve bu hedeflere ilişkin çıktılarını sürekli ölçmeyi gerekli kılmaktadır (Bilgin, 2004:13).

Performansa dayalı ücretlendirme; bir üretim sürecine katılan fiziksel/düşünsel çalışma yeteneği olarak işgücüne yapılan ödemelere ücret denir. Kamu yönetiminde ücret rejimleri 20. yüzyılda temel olarak iki ayrı sistemde kurulmuştur. Bunlardan biri ücretlendirmeyi piyasa temelinde belirleyen ve model uygulaması ABD’de görülen eşit işe eşit ücret sistemidir. İkinci model kamu hizmeti ve kamu yararı kavramları üzerinden Kıta Avrupa’sında refah devleti uygulamalarında görülmekte olan sosyal ücret sistemidir. 21. yüzyılın başlarında, bu ilke ve sistemlerin yerlerini kamu reformları çerçevesinde üçüncü bir tür olarak belirlemekte olan performans uygulamalarına bırakmakta oldukları gözlemlenmektedir (Güler, 2005:311).

Temel ücrete değil performansa dayanan rekabetçi ücret sisteminin yaratıcılığı teşvik edeceği, yüksek yetenekli işgücü istihdamı sağlayacağı, kamu hizmetlerinde sonuca odaklanmış bir sistem kurulmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Performans sistemine eleştiriler; performansa dayalı yönetim biçimlerinin kamu kesimindeki personel yönetimi anlayışının korumalı, güvenceli, üstün ve kendine özgü yapısını bozduğu iddiasına dayanmaktadır. Bu çerçevede kamuda yaratılmak istenen sistemin performansa dayalı ücret sistemi olması durumunda kamu görevlisinin kamu hizmetini sadece emeğini sattığı bir olgu olarak görüp, genel kamu yararı yerine bireysel çıkarlarını gözeteceği yönündedir (Güler, 2005:311).

Sağlık Sisteminde Performans Sistemi

Performansa dayalı ek ödeme, Sağlık Bakanlığı’na bağlı tüm sağlık tesislerinde uygulanmakta olan, Bakanlıkça belirlenen hizmet sunum şartları ve ölçütleri de dikkate alınmak suretiyle, çalışan personelin; unvanı, görevi, çalışma şartları ve süresi, hizmete katkısı, performansı, serbest çalışıp çalışmaması, kurumlarda yapılan muayene, ameliyat, anestezi, girişimsel işlemler, özellik arz eden riskli bölümlerde çalışma gibi unsurlar esas alınarak sağlık kurumlarında, sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi, kaliteli ve verimli hizmet sunumunun teşvik edilmesinin sağlanması amacıyla, görevli personele döner sermaye gelirlerinden yapılacak ek ödemenin oran, usul ve esaslarını belirlediği bir sistemdir. Bu sisteme göre Sağlık Bakanlığı hastaneleri elde ettikleri döner sermaye gelirlerinin azami %40’ını personeline ek ödeme olarak dağıtabilir.

Bu sistemde sağlık personeline yapılan ek ücret ödemeleri hizmet başı ödeme modeli esas alınmak suretiyle, sunulan hizmetlerin kurumsal ve bireysel performansı da gözeterek dağıtılması temel prensiptir (Aydın&Demir, 2007:30).

Sağlık çalışanlarını motive etmek, onların daha verimli işler yapmasını sağlamak, kaliteli hizmet sunumunu teşvik etmek için hizmet tanımlarının ölçülebilir bir biçimde yapılması gerekmektedir. Performans yönetiminde bu amaca dönük olarak performans ölçütleri belirlenmiştir. Sağlık hizmeti sunulan insanların mutluluğunu sağlamak, daha iyi bir sağlık düzeyi oluşturmak, kaliteli bir sağlık hizmeti sunumu sağlamak, alt yapı ve insan kaynağını geliştirmek bu ölçütlerin başlıcalarıdır (Akdağ, 2011:240).

2003 yılı ikinci yarısında 10 hastanede pilot olarak uygulanan performans göre katkı payı ödemesi 2004 yılından itibaren birinci basamak sağlık kuruluşlarını da kapsayacak şekilde bütün yurt çapında yaygınlaştırılmıştır. Bugüne kadar yürütülmekte olan uygulamanın başlıca iki evresi mevcuttur. 2004 yılını kapsayan bir yıllık uygulama, sağlık çalışanlarının ve kurumlarımızın yeni duruma uyumunu sağlamış ve performans ölçümünün devamını oluşturacak denetimlere alt yapı hazırlamıştır. Bu değişimler ve birikimler gözlenerek ülkemiz koşullarında kolay ölçülebilir sınırlı sayıda kalite ölçütleri denenmiş ve 2005 yılında geçici olarak uygulamaya konmuştur. Bu yumuşak geçişle kaliteli hizmet sunmaya yönelik bilinç geliştirilmesi ve altyapı oluşturulması planlanmıştır. Bireysel performans ölçümü sahadaki uygulama ve sonuçları değerlendirilerek çok defa değişikliklere uğramış ve adeta bir matematik model hâlini almıştır. Kurumsal performans ölçümü ise kalite geliştirme çabalarını başlatmış, yönlendirmiş, bu yönde kapasite geliştirilmesini teşvik etmiş ve nihayet 2007 yılı başında bakanlığın kalite geliştirme mevzuatı ile birleştirilerek bütün hastanelerde uygulamaya konmuştur (Aydın&Demir, 2007:36).

Performans sistemine ilişkin eleştiriler ağırlıklı olarak hekimlerden ve onların meslek örgütlerinden gelmektedir. Türk Tabipler Birliği, özellikle Tam Gün uygulamasının yasallaşması sürecinde ülke genelinde organize ettikleri eylem ve açıklamalar ile performans sistemi hakkındaki görüşlerini dile getirmişlerdir. Tam Gün Yasası ile performans sistemi arasında bir bağlantı kurularak üniversite hastanelerinde sistemin uygulanmaya başlanması ile tıp eğitiminin

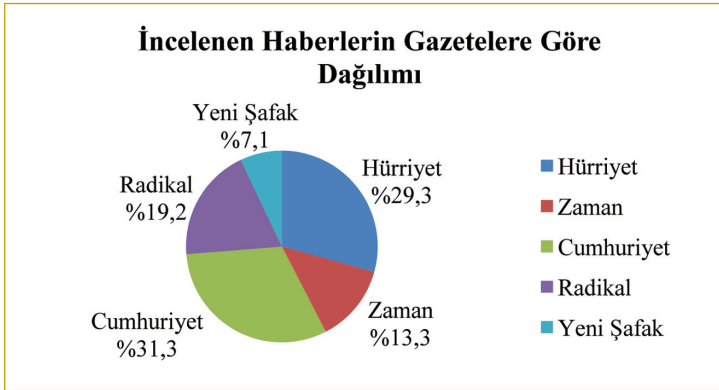
zafiyete uğrayacağı ve hocaların ucuz emeği, üniversite hastanelerinin ise parça başı iş yapan işletmelere dönüştürüleceği iddia edilmiştir.¹

Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı Hıfzısıhha Mektebi Müdürlüğü tarafından 2010 yılında yapılan Sağlık Personeli Memnuniyet Araştırmasında ise kamuoyuna yansıyan hekim memnuniyetsizliği ve mağduriyetinin tersine bir sonuç ortaya konmuştur. Araştırma sonucuna göre; performansa dayalı ödemenin sağlık personelinde genel bir memnuniyet havası yarattığını düşünen sağlık çalışanı %26,7, uygulamadan memnun olmayan sağlık çalışanı oranı %33,1'dir. Uygulamadan en memnun olan grup ise %46 ile aile hekimleri ve hastanede çalışan pratisyen hekimlerdir. Araştırmanın maddi tatmini ölçen performansa dayalı ödemenin ek iş yapmadan geçinmeyi sağlayacak düzeyde olduğunu %21,2 sağlık çalışanı düşünürken aksi fikirde olan sağlık çalışanı oranı %40'lardadır. Aile hekimleri (%59) ile yöneticiler (%41) ile bu konuda en olumlu düşünen meslek grubu iken en az olumlu fikir beyan eden grup (%13) ile hemşirelerdir (2010:31).

PERFORMANS SİSTEMİNE İLİŞKİN HABERLERİN ANALİZİ

Çalışma kapsamında içerik analizi uygulamasına konu edilen 99 habere ilişkin bulgular alt başlıklar hâlinde şu şekilde açıklanabilir:

İncelenen Performans Konulu Haberlerin Gazetelere Göre Dağılımı

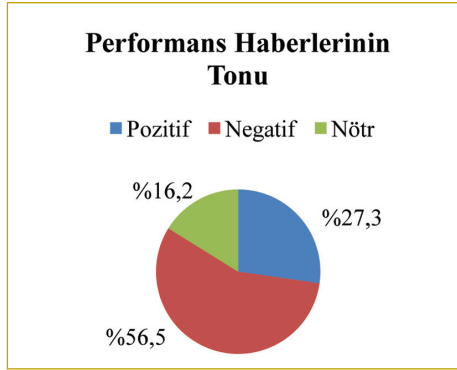
1 Ayrıntılı bilgi için bakınız <http://www.medimagazin.com.tr/hekim/universiteler/tr-universitelerde-performans-elistirileri-devam-ediyor-2-15-32893.html>, <http://www.doktordergisi.com/57/haberdetay.asp?id=3>.

Tablo 1. İncelenen Performans Konulu Haberlerin Gazetelere Göre Dağılımı

Gazete İsmi	Sayı	Yüzde
Hürriyet	29	29,3
Zaman	13	13,1
Cumhuriyet	31	31,3
Radikal	19	19,2
Yeni Şafak	7	7,1
Toplam	99	100

01 Ocak 2010 - 31 Haziran 2011 tarihleri arasında gazetelerde performans konulu toplam 99 haber incelenmiştir. Bu haberlerin %31,3'ü Cumhuriyet'te (31 haber); %29,3'ü Hürriyet'te (29 haber), %19,2'si Radikal'de (19 haber), %13,3'ü Zaman'da (13 haber) ve %7,1'i Yeni Şafak'ta (7 haber) yayınlanmıştır. Dolayısıyla Cumhuriyet'in performans sistemi ile ilgili haber yapan gazete olarak belirmesine karşılık Yeni Şafak diğerlerinden daha az haber yayınlamıştır.

İncelenen Performans Haberlerinin Tonu

Tablo 2. İncelenen Performans Haberlerinin Tonu

Tonu	Sayı	Yüzde
Pozitif	27	27,3
Negatif	56	56,5
Nötr	16	16,2
Toplam	99	100

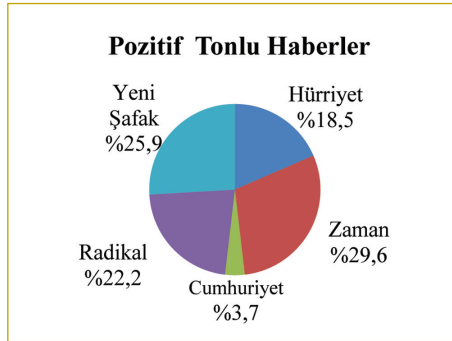
İncelenen yazılarda performans sitemini konu edinen haberlerin tonu, kavramın kullanım şekline göre pozitif (olumlayan, kabul eden, doğrulayan, öven), negatif (olumsuzlayan, reddeden, kabul etmeyen, eleştiren) ve nötr olmak üzere üç ayrı biçimde değerlendirilmiştir.

01 Ocak 2010 - 31 Haziran 2011 tarihleri arasında gazetelerde performans konulu toplam 99 haberin tonunun dağılımını gösteren Tablo-2'ye göre performans konulu haberlerin %56,5'i negatif (56 haber), %27,3'ü pozitif (27 haber) ve %16,2'si nötr (16 haber) tonlu vurguya sahiptir.

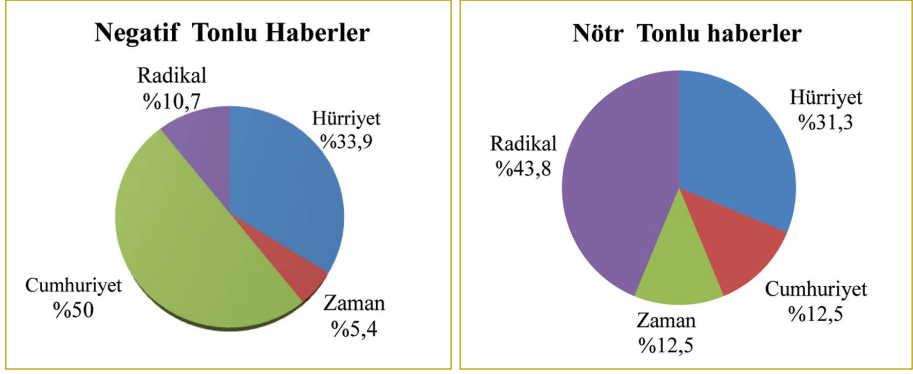
Tablo 3. İncelenen Performans Haberlerinin Tonu (Gazetelere Göre Dağılımı)

Gazete İsmi	Pozitif	Yüzde	Negatif	Yüzde	Nötr	Yüzde
Hürriyet	5	18,5	19	33,9	5	31,3
Zaman	8	29,6	3	5,4	2	12,5
Cumhuriyet	1	3,7	28	50,0	2	12,5
Radikal	6	22,2	6	10,7	7	43,8
Yeni Şafak	7	25,9	0	0,0	0	0,0
Toplam	27	27,3	56	56,5	16	16,2

Pozitif tonlu toplam 27 haberin %29,6'sı Zaman'da (8 haber), %25,9'u Yeni Şafak'ta (7 haber), %22,2'si Radikal'de (6 haber), %18,5'i Hürriyet'te (5 haber) yayınlanmıştır.

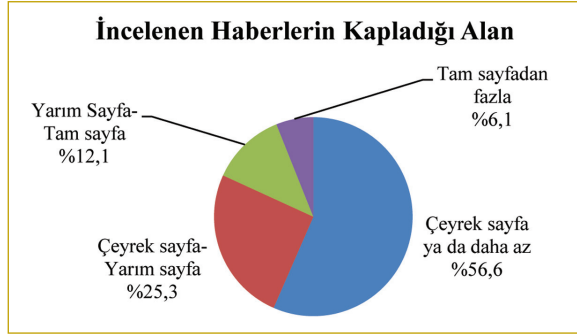

Negatif tonlu toplam 56 haberin %50'si Cumhuriyet'te (28 haber), %33,9'u Hürriyet'te (19 haber), %10,7'si Radikal'de (6 haber) yer almıştır. Yeni Şafak'ta negatif tonlu hiç haber yayınlanmamıştır.

Nötr tonlu toplam 16 haberin %43,8'i Radikal'de (7 haber), %31,3'ü Hürriyet'te (5 haber), %12,5'i Zaman'da ve yine %12,5'i Cumhuriyet'te (5 haber) yer almıştır. Yeni Şafak'ta negatif tonlu hiç haber yayınlanmamıştır.

İncelenen Haberlerin Kapladığı Alan

Tablo 4. İncelenen Haberlerin Kapladığı Alan

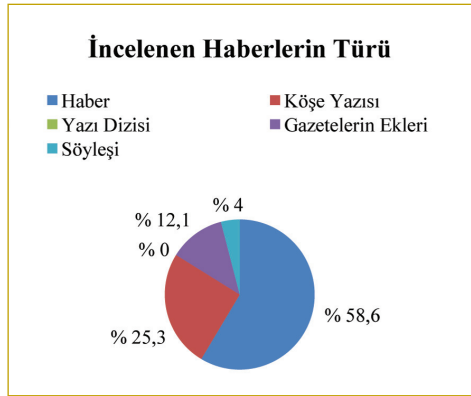
Metnin Alanı	Sayı	Yüzde
Çeyrek sayfa ya da daha az	56	56,6
Çeyrek sayfa - Yarım sayfa	25	25,3
Yarım Sayfa - Tam sayfa	12	12,1
Tam sayfadan fazla	6	6,1

İncelenen performans konulu haberlerin kapladığı alanlara bakıldığında haberlerin %56,6'sının çeyrek sayfa ve daha az alan kapladığı (56 haber) tespit edilmiştir. %25,3'ü çeyrek sayfa - yarım sayfa (25 haber) oranında bir alan kaplamıştır. Haberlerin %12,1'i yarım sayfa - tam sayfa (12 haber) ve %6,1'i tam sayfadan (6 haber) fazla alan kaplamıştır.

İncelenen Haberlerin Türü

Tablo 5. İncelenen Haberlerin Türü

Metnin Türü	Sayı	Yüzde
Haber	58	58,6
Köşe Yazısı	25	25,3
Yazı Dizisi	0	0
Gazetelerin Ekleri	12	12,1
Söyleşi	4	4

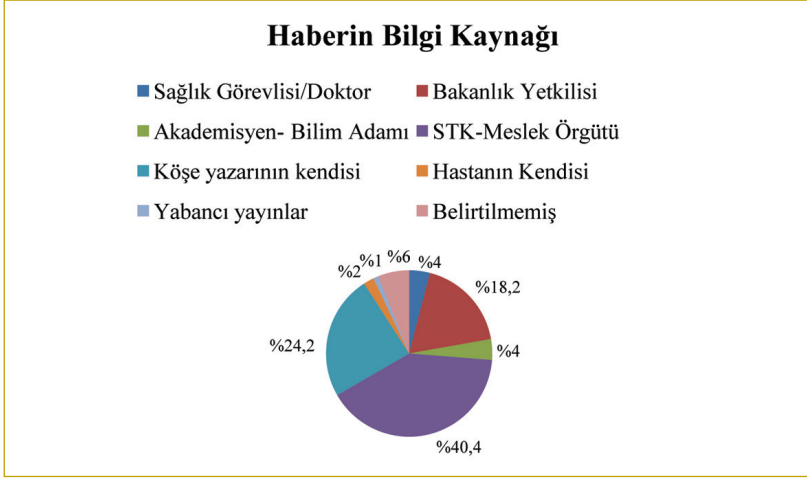

01 Ocak 2010 - 31 Haziran 2011 tarihleri arasında incelenen performans konulu toplam 99 yazının %58,6'sı (58 haber) haber niteliği taşımaktadır. %25,3'ü köşe yazısı (25 haber), %12,1'i gazetelerin eklerinde yer alan yazılar (12 haber) ve %4'ü söyleşiden oluşmaktadır.

İncelenen Haberlerin Bilgi Kaynağı

Tablo 6. İncelenen Haberlerin Bilgi Kaynağı

İncelenen Haberlerin Bilgi Kaynağı	Sayı	Yüzde
Sağlık Görevlisi/Doktor	4	4,0
Bakanlık Yetkilisi	18	18,2
Akademisyen - Bilim Adamı	4	4,0
STK - Meslek Örgütü	40	40,4
Köşe yazarının kendisi	24	24,2
Hastanın kendisi	2	2,0
Yabancı yayımlar	1	1,0
Belirtilmemiş	6	6,1

Performans konulu haberlerin bilgi kaynağına bakıldığında %40,4'ünün kaynağının (40 haber) STK ve/veya meslek örgütü olduğu, %24,2'sinin kaynağının (24) köşe yazarının kendisi, %18,2'sinin kaynağının (18 haber) bakanlık yetkilisi olduğu belirtilmiş %6'sının kaynağı ise (6 haber) belirtilmemiştir. Haberlerin %4'ünün kaynağını (4 haber) akademisyenler ve yine %4'ünü (4 haber) sağlık görevlisi/doktorlar ve %1'ini (1 haber) de yabancı yayınlar oluşturmaktadır.

Performans konulu haberlerin yarıya yakınının (%40) kaynağı STK'lar ve meslek örgütleridir. Tabip odaları ve Tabipler Birliği haber kaynağı olarak çok sayıda haber yaptırmaktadır. Olumsuz haberler ağırlıklı olarak tabip örgütleri kaynaklıdır. Haberlerin kaynağına ilişkin bir diğer ilgi çekici nokta ise tabip örgütlerinin haber yaptırma ve haberlere kaynak olma noktasında medya üzerinde ciddi etkisinin bulunduğu.

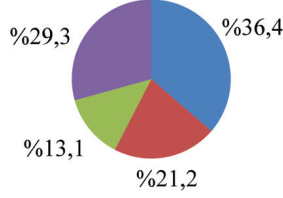
Performans Haberlerinde İşlenen Temalar

Tablo 7. Performans Haberlerinde İşlenen Temalar

Performans Haberlerinde İşlenen Temalar	Sayı	Yüzde
Performans sistemine yönelik eleştiriler	36	36,4
Performans sisteminin bir yönü ya da tamamına yönelik açıklama	21	21,2
Performans sistemini olumlayan haberler	13	13,1
Tam Gün Yasa Tasarısı ile performans arasında bağ kuran haberler	29	29,3

Performans Haberlerinde İşlenen Temalar

- Performans sistemine Yönelik Eleştiriler
- Performans Sisteminin bir yönü ya da tamamına yönelik açıklama
- Performans sistemine olumluyan haberler
- Tam gün ile performans arasında bağ kuran haberler

İncelenen tüm performans konulu haberler gözden geçirilirken bir ortak tema etrafında kategorize edilmeye çalışılmıştır. Bu kategoriler Tablo 7’de görüleceği gibi en yüksek oranda performans sistemine yönelik eleştirileri işleyen %36,4 oranında (36 haber), %29,3’ü Tam Gün Yasa Tasarısı ile performans arasında bağ kuran (29 haber), %21,2’si (21 haber) performans sisteminin bir yönü ya da tamamına yönelik açıklama içeren haberler oluşturmaktadır.

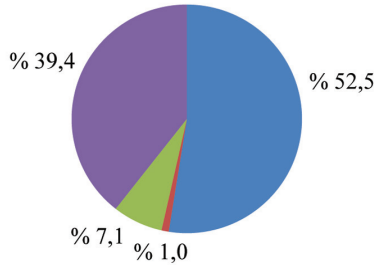
Haberlerde görsel malzeme kullanımı

Tablo 8. Haberlerde görsel malzeme kullanımı

Haberlerde görsel malzeme kullanımı	Sayı	Yüzde
Fotoğraf	52	52,5
Grafik	1	1,0
Karikatür vb. şekil	7	7,1
Kullanılmamış	39	39,4

Haberlerde Görsel Malzeme Kullanımı

- Fotoğraf
- Grafik
- Karikatür vb. şekil
- Kullanılmamış

İncelenen haberlerde görsel malzeme kullanımına baktığımızda haberlerin %52,5'inde (52 haber) fotoğraf kullanılmıştır. %39,4'ünde (39 haber) hiçbir görsel kullanılmamış, %7,1'inde (7 haber) karikatür vb. şekil ve %1'inde (1 haber) grafik kullanılmıştır.

SONUÇ

Bu çalışmada Sağlık Bakanlığı'nda 2004 yılından itibaren uygulamaya geçirilen performans sisteminin medyada yer alışı incelenmiştir. Hürriyet, Radikal, Cumhuriyet, Zaman ve Yeni Şafak gazetelerinde 1 Ocak 2010 - 31 Haziran 2011 döneminde yer alan 99 performans haberi analiz edilmiştir.

Performans sistemi hakkında en fazla haberi Cumhuriyet gazetesi yapmıştır. İncelenen dönemde Cumhuriyet gazetesi 31 adet performans haberi yapmıştır. İkinci sırada 29 haber ile Hürriyet gazetesi gelmektedir. Cumhuriyet'in performans sistemi ile ilgili haber yapan gazete olarak belirmesine karşılık en az haberi Yeni Şafak gazetesi yapmıştır.

Analizde, performans sistemini konu edinen haberlerin tonu, kavramın kullanım şekline göre pozitif (olumlayan, kabul eden, doğrulayan, öven), negatif (olumsuzlayan, reddeden, kabul etmeyen, eleştiren) ve nötr olmak üzere üç ayrı biçimde değerlendirilmiştir. İncelenen bir buçuk yıllık döneme ait 99 performans haberinin %56,5'i negatif (56 haber), %27,3'ü pozitif (27 haber) ve %16,2'si nötr (16 haber) tonlu vurguya sahiptir.

Toplam haber içinde pozitif haber sayısı 27'dir. Pozitif haberlerin %29,6'sı Zaman'da (8 haber), %25,9'u Yeni Şafak'ta (7 haber), %22,2'si Radikal'de (6 haber), %18,5'i Hürriyet'te (5 haber) yayınlanmıştır. Cumhuriyet, incelenen dönemde 1 haber yapmıştır.

Negatif tonlu toplam 56 haberin %50'si Cumhuriyet'te (28 haber), %33,9'u Hürriyet'te (19 haber), %10,7'si Radikal'de (6 haber) yer almıştır. Yeni Şafak incelenen dönemde hiç olumsuz haber yayınlamamıştır.

Nötr tonlu toplam 16 haberin %43,8'i Radikal'de (7 haber), %31,3'ü Hürriyet'te (5 haber), %12,5'i Zaman'da ve yine %12,5'i Cumhuriyet'te (5 haber) yer almıştır. Yeni Şafak'ta nötr haber de yayınlanmamıştır.

İncelenen performans konulu haberlerin kapladığı alanlara bakıldığında haberlerin genel olarak gazetede geniş yer almadığı görülmektedir. Haberlerin %56'sı çeyrek sayfa ve daha az yer kaplamaktadır. Haberlerin %12,1'i yarım sayfa-tam sayfa (12 haber) ve %6,1'i tam sayfadan (6 haber) fazla alan kaplamıştır.

01 Ocak 2010 - 31 Haziran 2011 tarihleri arasında incelenen performans konulu toplam 99 yazının %58,6'sı (58 haber) haber niteliği taşımaktadır. %25,3'ü köşe yazısı (25 haber), %12,1'i gazetelerin eklerinde yer alan yazılar (12 haber) ve %4'ü söyleşiden oluşmaktadır.

Performans konulu haberlerin kaynağına bakıldığında %40,4'nün kaynağının (40 haber) STK ve/veya meslek örgütü olduğu, %24,2'sinin kaynağının (24 köşe yazarının kendisi, %18,2'sinin kaynağının (18 haber) bakanlık yetkilisi olduğu belirtilmiş %6'sının kaynağı (6 haber) belirtilmemiştir. Haberlerin %4'ünün kaynağını (4 haber) akademisyenler ve yine %4'ünü (4 haber) sağlık görevlisi/doktorlar ve %1'ini (1 haber) de yabancı yayıncılar oluşturmaktadır.

Performans konulu haberlerin yarıya yakınının (%40) kaynağı STK'lar ve meslek örgütleridir. Tabip odaları ve Tabipler Birliği haber kaynağı olarak çok sayıda haber yaptırmaktadır. Olumsuz haberler ağırlıklı olarak tabip örgütleri kaynaklıdır. Tabip örgütlerinin haber yaptırma ve haberlere kaynak olma noktasında medya üzerinde ciddi etkisi bulunmaktadır.

Haberlerin kaynağına ilişkin bir diğer ilgi çekici nokta ise Bakanlık kaynaklı haberlerin azlığıdır. Bu sonuç yalnızca Sağlık Bakanlığı'nın strateji hatasına bağlanamaz. Bakanlığın haberciler tarafından kaynak olarak tercih edilmesinde habercinin kişisel tutumları, siyasal tercihleri ve gazetenin ideolojik angajmanının da etkisi bulunmaktadır. Çünkü performans haberleri herhangi bir ambulans, aşı ya da hastane haberinden farklı olarak siyasal bir duruşa da işaret etmektedir. Performans sistemi ikinci bölümde detaylı bir biçimde tartışılırken sistemin devlet ve kamu yönetimi tercihinde bir ideolojik yönelimi de sembolize ettiği sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla toplam haber içinde en çok haberin yayınlandığı Cumhuriyet gazetesinin bütün haberlerinin olumsuz tonda olması ve yine bu haberlerde ağırlıklı olarak hekim meslek örgütlerinin kaynak olması tesadüf değildir ama yadırganacak bir tutum da değildir. Çünkü

bu örnek tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yeni kamu yönetimine ilişkin canlı bir tartışmayı işaret etmektedir.

Analizin belki de en ilginç sonucu yapılan memnuniyet anketlerinde performans sisteminden en yüksek oranda hekimlerin memnuniyeti sonucu çıkarken sisteme en güçlü muhalefetin yine bu grubun meslek örgütlerinden geliyor olmasıdır. Diğer bir ifade ile hekim meslek örgütleri bir yeni kamu yönetimi pratiği olarak performans sistemini kıyasıya eleştirirken hekimler performans sisteminin uygulama sonuçlarından memnuniyetlerini belirtmektedirler.

KAYNAKLAR

- **Akdağ R., (2011).** Türkiye Sağlıkta Dönüşüm Programı Değerlendirme Raporu (2003-2011), Sağlık Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2011.
- **Aydın S., Demir M, (2007).** Sağlıkta Performans Yönetimi, Sağlık Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- **Bilgin K.U., (2004).** Kamu Performans Yönetimi, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- **Bozkurt Ö., Ergun T., Sezen S., (2008).** Kamu Yönetimi Sözlüğü, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- **Çınarlı İ., (2008).** Sağlık İletişimi ve Medya, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- **Ergun T., (2004).** Kamu Yönetimi, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- **Geray, H., (2006),** Toplumsal Araştırmalarda Nicel ve Nitel yöntemlere Giriş, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- **Gerbner, G., (2005).** "Kitle İletişim Araçları ve İletişim Kuramı", Kitle İletişim Kuramları, Der. Erol Mutlu. İstanbul: Ütopya Yayınları.
- **Güler B.A., (2005).** Kamu Personeli, İmge Kitabevi, Ankara.
- **<http://www.doktordergisi.com/57/haberdetay>.** İnternet adresinden 01.08.2011 tarihinde alınmıştır.
- **<http://www.medimagazin.com.tr/hekim/universiteler/tr-universitelerde-performanselestirileri-devam-ediyor-2-15-32893.html>** İnternet adresinden 29.07.2011 tarihinde alınmıştır.
- **İrfan E., Korkmaz, A., (2002).** Öteki Kuram. Ankara: Erk.
- **Okay A., (2009).** Sağlık İletişimi, Farmaskop/MediaCat Yayınları, İstanbul.
- **Özkan A., (2006).** Küreselleşme Sürecinin Medya ve Kültür Üzerindeki Etkileri, Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi, TASAM Yayınları, Rapor No: 15, İstanbul.

- Sağlık Bakanlığı, Sağlık Personeli Memnuniyet Araştırması, Sağlık Bakanlığı Refik Saydam Hıfzısıhha Merkezi Başkanlığı Hıfzısıhha Mektebi Müdürlüğü, Ankara.
- **Sezgin, D., (2011).** Tıbbileştirilen Yaşam Bireyselleştirilen Sağlık, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.